

Αντιπροσωπευτικότητα των ευρωπαϊκών οργανώσεων κοινωνικών εταιρών: Οπτικοακουστικός κλάδος

Περίληψη

Εισαγωγή

Στόχος της μελέτης αυτής είναι να παρέχει τις απαραίτητες πληροφορίες προκειμένου να ενθαρρυνθεί ο κλαδικός κοινωνικός διάλογος στον οπτικοακουστικό κλάδο. Η σειρά μελετών αντιπροσωπευτικότητας, του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Εργασιακών Σχέσεων (EIRO), οι οποίες διενεργήθηκαν κατόπιν αιτήματος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αποσκοπεί στον εντοπισμό των αντιπροσωπευτικών ενώσεων κοινωνικών εταιρών των οποίων θα ζητείται η γνώμη, όπως προβλέπεται στις διατάξεις της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ). Επομένως, στο πλαίσιο της μελέτης εντοπίζονται οι συναφείς εθνικές οργανώσεις κοινωνικών εταιρών στον οπτικοακουστικό κλάδο μέσω μιας προσέγγισης από την κορυφή προς τη βάση (παραθέτοντας τα μέλη των συνδεδεμένων ευρωπαϊκών οργανώσεων) και μιας προσέγγισης από τη βάση προς την κορυφή, μέσω των εθνικών ανταποκριτών του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Εργασιακών Σχέσεων (EIRO).

Η αποτελεσματικότητα του ευρωπαϊκού κοινωνικού διαλόγου εξαρτάται από την αντιπροσωπευτικότητα των αντίστοιχων εθνικών παραγόντων του κλάδου – μόνον οι αρκούντως αντιπροσωπευτικές ενώσεις δύνανται να συμμετέχουν ως εταίροι στον ευρωπαϊκό κοινωνικό διάλογο.

Μια εθνική ένωση θεωρείται συναφής κλαδική ένωση εκπροσώπησης συμφερόντων εφόσον πληροί τα παρακάτω κριτήρια:

- α) το πεδίο δραστηριοτήτων της ένωσης συνδέεται με τον κλάδο•
- β) η ένωση συμμετέχει σε τακτική βάση σε συλλογικές διαπραγματεύσεις σε κλαδικό επίπεδο ή/και συνδέεται με συναφή ευρωπαϊκή ένωση εκπροσώπησης συμφερόντων.

Μια ευρωπαϊκή ένωση θεωρείται συναφής κλαδική ένωση εκπροσώπησης συμφερόντων εφόσον περιλαμβάνεται στον κατάλογο διαβούλευσης της Επιτροπής με τις ενώσεις εκπροσώπησης συμφερόντων, δυνάμει του άρθρου 154 ΣΛΕΕ, ή/και συμμετέχει στον ευρωπαϊκό κοινωνικό διάλογο που αφορά τον κλάδο ή/και έχει ζητήσει διαβούλευση δυνάμει του άρθρου 154 ΣΛΕΕ.

Ορισμός του κλάδου

Για τους σκοπούς της παρούσας μελέτης, ο οπτικοακουστικός κλάδος ορίζεται με βάση τη στατιστική

ονοματολογία των οικονομικών δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (NACE) (Αναθ. 2), προκειμένου να διασφαλιστεί η συγκρισιμότητα των ευρημάτων σε διεθνικό επίπεδο. Ειδικότερα, ο εν λόγω κλάδος περιγράφεται από τους κωδικούς NACE αναθ. 2 J.59 (παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων, ηχογραφήσεις και μουσικές εκδόσεις) και J.60 (δραστηριότητες προγραμματισμού και ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών).

Λόγω των ιδιαιτεροτήτων του οπτικοακουστικού κλάδου, ο οποίος σε μια σειρά χωρών βασίζεται κυρίως σε εταιρείες που παρέχουν δημόσιες ραδιοτηλεοπτικές υπηρεσίες, λήφθηκε η απόφαση να συμπεριληφθούν στη μελέτη ως εργοδοτικές οργανώσεις οι δημόσιοι ραδιοτηλεοπτικοί φορείς. Επιπλέον, περιλήφθηκαν και κάποιες επιμέρους ιδιωτικές εταιρείες που υπάγονται σε κλαδική ευρωπαϊκή ένωση λόγω της συνάφειάς τους με τον κλάδο.

Οικονομικό υπόβαθρο

Χαρακτηριστικά απασχόλησης

Σύμφωνα με την έρευνα εργατικού δυναμικού της Eurostat, στον κλάδο απασχολούνταν άνω των 760.000 εργαζομένων στην ΕΕ των 27 κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2012. Το 60% περίπου των εργαζομένων είναι άνδρες, το 52% έχει υψηλό μορφωτικό επίπεδο (σε σύγκριση με το 29% του συνόλου των εργαζομένων της ΕΕ) και το 21% εργάζεται με σύμβαση ορισμένου χρόνου (σε σύγκριση με το 12% του συνόλου των εργαζομένων της ΕΕ). Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις κυριαρχούν στον κλάδο, ο οποίος χαρακτηρίζεται από υψηλά επίπεδα αυτοαπασχόλησης, μερικής απασχόλησης, άτυπης απασχόλησης και αντικοινωνικά ωράρια εργασίας.

Πρόσφατες εξελίξεις

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Eurostat, το επίπεδο απασχόλησης στον οπτικοακουστικό κλάδο στην ΕΕ των 27 δεν έχει επηρεαστεί σημαντικά από την οικονομική ύφεση, καθώς ο ρυθμός αύξησης της απασχόλησης διατηρείται συνολικά σε σχετικά σταθερά επίπεδα. Ωστόσο, σε επίπεδο επιμέρους κλάδων και σε εθνικό επίπεδο υπάρχουν σημαντικές διαφορές. Ενώ ο κλάδος του προγραμματισμού και των ραδιοτηλεοπτικών εκπομπών κατέγραφε υψηλό ρυθμό αύξησης της απασχόλησης στις αρχές της κρίσης το 2009, ο κλάδος της παραγωγής βρισκόταν σε φάση περικυκλής θέσεων εργασίας. Αντίθετα, όταν τα επίπεδα απασχόλησης στον κλάδο αυτό αυξήθηκαν και πάλι, η

απασχόληση στον κλάδο του προγραμματισμού ακολουθούσε σημαντικά πτωτική πορεία.

Εκπροσώπηση συμφερόντων σε εθνικό επίπεδο

Συνδικαλιστικές οργανώσεις

Διαπιστώθηκε ότι 169 συνολικά κλαδικές συνδικαλιστικές οργανώσεις πληρούν τα κριτήρια ένταξης στη μελέτη αντιπροσωπευτικότητας, γεγονός που καταδεικνύει ότι πρόκειται για πλουραλιστικό σύστημα. Και στις 27 χώρες υπάρχουν τουλάχιστον δύο κλαδικές συνδικαλιστικές οργανώσεις ή οργανώσεις εργαζομένων και στη συντριπτική πλειονότητα των χωρών υπάρχουν τέσσερις ή περισσότερες οργανώσεις. Εξάιρεση αποτελεί η Γαλλία, η οποία διαθέτει 21 οργανώσεις οι οποίες συμπεριλήφθηκαν στη μελέτη, γεγονός που ώθησε τις γαλλικές αρχές να ζητήσουν από τους κοινωνικούς εταίρους να διασαφηνίσουν και να απλοποιήσουν το σύστημα συλλογικών διαπραγματεύσεών τους.

Η κλίμακα των οργανώσεων εργαζομένων διαφέρει σημαντικά, καθώς μπορεί να αριθμούν από δύο εκατομμύρια και πλέον μέλη (όπως στην περίπτωση του συνδικάτου ver.di στη Γερμανία, αν και δεν ανήκουν όλες οι οργανώσεις στον ίδιο κλάδο) έως λίγες δεκάδες. Αυτή η σημαντική απόκλιση αντικατοπτρίζει διαφορές στο μέγεθος της οικονομίας και την ευρύτητα του πεδίου δραστηριοτήτων των μελών και όχι στην ικανότητα προσέλκυσης μελών.

Οργανώσεις εργοδοτών

Διαπιστώθηκε ότι 148 συνολικά κλαδικές συνδικαλιστικές οργανώσεις πληρούν τα κριτήρια ένταξης στη μελέτη αντιπροσωπευτικότητας, όπου περιλαμβάνονται και 47 δημόσιοι ραδιοηλεκτρονικοί φορείς. Σε τέσσερις χώρες (Κύπρος, Τσεχική Δημοκρατία, Εσθονία και Λιθουανία), ο δημόσιος ραδιοηλεκτρονικός φορέας ήταν η μοναδική οργάνωση που καταγράφηκε και δεν εντοπίστηκε καμία άλλη κλαδική εργοδοτική οργάνωση που να εμπίπτει στο πεδίο της παρούσας μελέτης.

Σε 1 μόνο χώρα από τις 26 χώρες για τις οποίες παρασχέθηκαν στοιχεία σχετικά με το τοπίο των κλαδικών οργανώσεων εντοπίστηκε μία και μόνο οργάνωση (Μάλτα). Έτσι, τα πλουραλιστικά συστήματα οργανώσεων επικρατούν στους εργαζομένους και στους εργοδότες, με μεγαλύτερο μερίδιο στην πλευρά των εργαζομένων από ό,τι στην πλευρά των εργοδοτών.

Συλλογικές διαπραγματεύσεις

Η κάλυψη των συλλογικών διαπραγματεύσεων είναι έντονα πολωμένη και αδύναμη στην πλειονότητα των χωρών που εξετάστηκαν. Στο ένα τέταρτο περίπου των χωρών για τις οποίες υπήρχαν σχετικά στοιχεία (κυρίως σε όσες ακολουθούνται πρακτικές πολυεργοδοτικής διαπραγμάτευσης), η κάλυψη των συλλογικών διαπραγματεύσεων είναι υψηλή, ενώ τουλάχιστον στις μισές χώρες που εξετάστηκαν η κάλυψη των συλλογικών διαπραγματεύσεων είναι χαμηλή. Οι χώρες με υψηλή κάλυψη είναι κυρίως οι Σκανδιναβικές χώρες (Δανία, Σουηδία), καθώς και η Αυστρία, το Βέλγιο, η Γαλλία και η Ιταλία.

Και στις δύο πλευρές του κλάδου υπάρχει ένα ποσοστό οργανώσεων-μελών που δεν συμμετέχουν στις συλλογικές διαπραγματεύσεις. Από την πλευρά των εργαζομένων, το ποσοστό αυτό κυμαίνεται από το ένα

πέμπτο στην περίπτωση της EURO-MEI έως το ένα τέταρτο στις περιπτώσεις των EuroFia και FIM, και έως το ένα τρίτο στην περίπτωση της EFJ. Από την πλευρά των εργοδοτών, τα δύο τρίτα των οργανώσεων-μελών της AER καθώς και οι μισές οργανώσεις της FIAPF δεν συμμετέχουν στις συλλογικές διαπραγματεύσεις.

Εκπροσώπηση συμφερόντων σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Οι ευρωπαϊκές οργανώσεις του οπτικοακουστικού κλάδου που περιλαμβάνονται στον κατάλογο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ως οργανώσεις κοινωνικών εταίρων των οποίων ζητείται η γνώμη δυνάμει του άρθρου 154 ΣΛΕΕ είναι οι EURO-MEI, EFJ, EuroFIA και FIM, οι οποίες εκπροσωπούν εργαζομένους, και οι EBU, CEPI, AER και FIAPF, οι οποίες εκπροσωπούν εργοδότες.

Όσον αφορά τις οργανώσεις εργαζομένων, η EURO-MEI διαθέτει 45 άμεσα συνδεδεμένες κλαδικές ενώσεις στις 27 χώρες που εξετάζονται, 40 από τις οποίες συμμετέχουν στις συλλογικές διαπραγματεύσεις. Η EFJ διαθέτει 39 άμεσα συνδεδεμένες κλαδικές ενώσεις, 23 από τις οποίες συμμετέχουν στις συλλογικές διαπραγματεύσεις. Η EuroFIA διαθέτει 32 άμεσα συνδεδεμένες κλαδικές ενώσεις, 24 από τις οποίες συμμετέχουν στις συλλογικές διαπραγματεύσεις. Η FIM διαθέτει 26 άμεσα συνδεδεμένες κλαδικές ενώσεις, 20 από τις οποίες συμμετέχουν στις συλλογικές διαπραγματεύσεις.

Όσον αφορά τις οργανώσεις εργοδοτών, η EBU διαθέτει 46 άμεσα συνδεδεμένες κλαδικές ενώσεις στις 27 χώρες που εξετάζονται, 44 από τις οποίες συμμετέχουν στις συλλογικές διαπραγματεύσεις. Η CEPI διαθέτει 15 άμεσα συνδεδεμένες κλαδικές ενώσεις, 10 από τις οποίες συμμετέχουν στις συλλογικές διαπραγματεύσεις. Η AER διαθέτει εννέα άμεσα συνδεδεμένες κλαδικές ενώσεις, τρεις από τις οποίες συμμετέχουν στις συλλογικές διαπραγματεύσεις και η FIAPF διαθέτει 10 άμεσα συνδεδεμένες κλαδικές ενώσεις, πέντε από τις οποίες συμμετέχουν στις συλλογικές διαπραγματεύσεις.

Σημαντικός αριθμός των κλαδικών οργανώσεων εργοδοτών στην ΕΕ δεν υπάγεται σε καμία από τις ευρωπαϊκές οργανώσεις εκπροσώπησης συμφερόντων που εξετάζονται στην παρούσα μελέτη.

Συμπεράσματα

Από τις αναλύσεις του οπτικοακουστικού κλάδου στις 27 χώρες της ΕΕ που μελετήθηκαν, τόσο από την κορυφή προς τη βάση όσο και από τη βάση προς την κορυφή, διαπιστώνεται ότι οι οργανώσεις EURO-MEI, EFJ, EuroFIA και FIM από την πλευρά των εργαζομένων και οι οργανώσεις EBU, CEPI, AER και FIAPF από την πλευρά των εργοδοτών είναι οι σημαντικότεροι εκπρόσωποι των εργαζομένων και των εργοδοτών του οπτικοακουστικού κλάδου σε επίπεδο ΕΕ.

Περισσότερες πληροφορίες

Η έκθεση «Αντιπροσωπευτικότητα των ευρωπαϊκών οργανώσεων κοινωνικών εταίρων: οπτικοακουστικός κλάδος» («Representativeness of the European social partner organisations: Audiovisual sector») διατίθεται στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.eurofound.europa.eu/eiro/studies/tn1202044s/index.htm>

Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να επικοινωνείτε με την Camilla Galli da Bino, υπεύθυνη πληροφόρησης, στη διεύθυνση gdb@eurofound.europa.eu